

Sanctuarium

Paoletti, Agostino

Coloniae Agrippinae, 1677

In Festo S. Francisci Assisinatis. Franciscus mysticus Abel est lucis Evangelicæ, & tanquam talis figura quædam Christi est, innocentis nimirum & martyr, candidi & rubicundi.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55680](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-55680)

Didac.
Dix. in
Conc. 1. in
Festo De-
dic. S.
Mich. fol.
718. n. 38.

evidenter ad oculum ostendit, quod [Gravius appenderunt palea, quam universa scelera, quae in tota vita sua commiserat. Sicque anima illa à Diabolis liberata fuit, & à sancto Angelo in salvationis locum deducta.] Id quod eadem nocte duobus illis Dei servis caelitus revelatum fuit. Quod si igitur modica palea, ad obsequium inopum ex charitatis motivo accommodata, Archangelum nostrum obstrinxit, ut animam illam, ne periret, defenderet & rueretur, atque à Diabolicis manibus & ore Inferni liberaret, li-

cet gravissimis haecenus fuisset peccatis onusta: quanto magis, si nos in Dei gratia constanter vixerimus, multaque meritoria opera exercuerimus, animas nostras à Sathanicis tentationibus erepturus, easque in salvationis locum perducitur, morti nostrae praesens aderit? Curate ergo fratres charissimi diligentissime pie vos spiritibus exercere, ut illa hora vos sanctus Michael, cum magno pondere inveniat, ineffabilique hilaritate, aeterna pramiam percipiatis. Amen.

SERMO TRIGESIMUS SECUNDUS
IN FESTO
SERAPHICI PATRIS, ET PATRIARCHÆ
S. FRANCISCI.

Dilectus meus candidus & rubicundus. Cant. cap. 5.

D. Basil.
apud Th.
de Trin. in
Festo SS.
Apost. Sim.
& Iuda
fol. 1880.
n. 20.

Apud
Pinc 61.
ib. de Ci-
vit. Dei
et. 13. fol.
185. col. 2.
n. 16.

S Basilius modum, quo pictores effigiem alicujus delineaturi naturæ vivacitati proximius accedunt, accuratè obsecrans ait: *Pictores enim imaginem aliquam ad alterius exemplum exprimere volunt, identidem exemplar ipsum spectantes, illius lineamenta & colores ad vivum referre conantur.* Porro non minus immortalis quam celebris, atque in posterorum mentibus characteribus indelebilibus insculpta remanebit ingeniosissimi Xenxis gloriosa fama, qui cum ad exprimendum in tela quadam elegantissimum Helenæ vultum, quem nulla Græcarum puellarum pulchritudine & decore suo assequi poterat, se compararet, quicquid venustatis aut excellentiæ in aliarum virginum faciebus dispersum erat, eum singulari quodam magisterii & artis suæ specimine in ejus depicta effigie simul contraxit: Superminus pictor magnum & Seraphicum Franciscum aeternæ sapientiæ coloribus in humanitatis nostræ tela delineando exprimere volens, in eo velut in epitome quadam simul omnes illas prærogativas in unum collegit, quas in dignioribus creaturis præstantioribusque servis suis diffuse dispersit. Unde si Adam Evam in conjugem suam habuit, ideoque esse debuerunt

duo in carne una, Franciscus paupertatem in locum & sponsam suam sibi elegit adeoque cum illa se confederavit, ut dum ei tres caelestes puellæ caelitus missæ obviarent, hinc eam vocibus salutavit: *Bene veniat Domina pauperas.* Si Abraham divinx voluntati obtemperaturus cum audiret hæc verba: *Egrederi de terra tua & de cognatione tua & multiplicabo semen tuum sicut stellas caeli,* protinus obediit: Franciscus vero ut audivit hoc Evangelii monitum, noluit possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zona vestris, non solum hæreditarias facultates, verum etiam paternam domum posthabendo dereliquit, & nudus coram Episcopo circumstantibus paternis bonis renunciavit ad Dominum conversus volavit. Unde & meruit ut Deus seraphicam suam familiam velut stellas caeli multiplicaret. Si Isaac promptissimè obediit quando in monte paterino gladio collum subiecit, Franciscus ut se in obedientiæ actibus exercendi occasione haberet, subditos suos rogabat, ut eum præceptis suis continuò subicerent. Si David tantus fuit humilitatis amator, ut se vilissimum terræ censuerit vermiculum, dicens: *Ego sum vermiculus & pulvis non homo.* Humillimus quoque semper Franciscus fuit, siquidem inret. omnes religionum Fundatores

PAULUS
D. MICHAEL
XV 25

datores minor dici voluit. Si Noe vineam plantavit, eamque vitibus aliisque arboribus implevit, quæ postea ad instar fecundæ geneticis poma tulerunt aurea, utrumque borios: Franciscus suam fundavit & instituit religionem, in qua sublimitate videntur quatuor Cypressi, id est, summi Pontifices, Cedri viginti duæ, id est, Reges, Malogranata itidem purpurea quadraginta duorum Cardinalium, Vites quoque plurimæ, id est, plus quam quadringenti Episcopi & Archiepiscopi, totidem quoque tubescentes rosæ id est, gloriosorum Martyrum numerus sine numero. Si Moyses legem genti suæ dedit, ut per semitas ambularent virtutis: Franciscus et in Regula sua stabilivit præcepta, quæ à suis deinceps Religiosis observari debebant. Si Jacob velut fecunda quædam arbor, quod cum filiorum suorum propaginibus, gratam circum se coronam facientibus, circumdatum vidit, Franciscum velut patrem sectati & reveriti fuere duodecim Coadiutores, qui in Catholicæ religionis obsequiis, ad majorem Dei gloriam operam dabant. Si Elias in curru igneo translatus fuit in cælum: Franciscus similiter in flammivomo curru, ad stellas usque translatus esse noscitur. Si Joseph tanquam Vice Rex Ægypti, à Pharaone totius regni obtinuit superintendentiam, cujus prudentiæ, totius terræ regimen inniteretur, eique ab eodem regium plenariæ potestatis sigillum consignatum fuit: Francisco commissa fuit ruinam minitans Ecclesia Lateranensis, eique in Alverniæ monte quinque vulnera redemptionis nostræ sigilla impressa fuere, aded ut quidam Christi vices gerens declaratus esse videatur. O pulcherrimam picturam! ô perfectam imaginem! ô vivam effigiem, in qua maximorum Patriarchatum perfectiones, veluti in epitomen quandam contractæ videntur! Veruntamen nullius alterius Patriarchæ virtutes, in eo aded vivaciter & naturaliter exprimuntur, sicuti Abelis, aded, ut, velut mysticus Novi Testamenti & legis Evangelicæ Abel, præconizari possit, non solum, quia fuit Guardianus Religiosorum, sicut ille pastor fuit ovium: Fuit Abel pastor ovium: Verum etiam, quia ille viva Christi figura fuit, & hic ejusdem viva effigies, unus illorum velut innocens canonizatur, alterius innocentia candor intractus conservatur, Abel fuit Martyr, Franciscus quoque in voluntate martyrium sustinuit. Et quidem hæc tria enomia, ex suo nomine *Franciscus* eliciuntur:

F, R, A, Figuram, Redemptionis, Accipit. Ecce tibi Franciscum Crucifixo Redemptori similem: *N, C, I, Nulla, Carens, Integritas:* Ecce tibi Franciscum, velut hermineum Abelis innocentia vestitum; *S, C, P, S, Seraphici Crucifisci, Vulneribus, Signatus:* Ecce tibi Franciscum in membris suis reali martyrio affectum. Unde de eo dici potest, *Dilectus candidus & rubicundus.* Velim igitur, Auditores, in hoc discursu meo mysticum hunc Abelem respicere, velut Christi effigiem, veneremini tanquam innocentem, & observate tanquam Martyrem.

2. Et quidem imprimitis, priusquam discursum hunc exordiar, respondendum mihi videtur tacitæ cuidam objectioni, quam nonnemo haud immerito facere possit, scilicet, quod cum Christus Deus sit, nemo illi in similitudine comparari possit. Dicit enim David: *Non est similis tui in Deus Domine.* Et alibi: *Non est qui similis sit tibi.* Nec miram, quia, ut Philosophus ait: *Similia dicuntur, quia conveniunt in forma.* Huic igitur apte respondebit Doctor Angelicus dicens: *Quod creatura sunt similes Deo, non secundum eandem rationem specificam, aut genericam, sed secundum aliqualem analogiam.* Et licet mihi ad id verbis persuadendum, alia non suppeteret ratio, vel autoritas, sufficeret nihilominus testimonium Moysis, imò trium divinarum personarum dicentium: *Factamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram.* Gen. 1. cui consonat illud Joannis Evangelistæ dicentis: *Cum apparuerit similes ei erimus.* Joan. 1. 3. Veruntamen inter omnes creaturas nulla unquam fuit, quæ Dei incarnati similitudinem aded in semetipsa ad vivum expresserit, sicut Seraphicus noster Patriarcha.

*Psal 85.
Psal 39.*

*D. Tho. 1.
9. 4. a. 3. &
cayet. ib.*

3. Id quod mihi ex hoc præcipue persuadetur, quod corpus ejus in loco quodam abscondito reconditum sit, ubi à nemine videri possit. Dicit etenim fortasse aliquis, ad majorem fidelium consolationem, majorem item sancti honoris, imò etiam ad majorem Dei gloriam, futurum fuisse, si corpus ejus in Ecclesia in conspectu omnium statet expositum, vel ad minus semel in anno, in solempni festivitatis suæ die exhiberetur. Cui proinde ut respondeamus, statui rationem hujus investigare per quandam à S. Matthæo allatum Scripturæ locum: scitis etenim tres discipulos simul cum Christo, Elia & Moyse in monte Thabor commoratos esse; dumque diversos inter se sermones miserent, de repente nubes quædam pulcherrima, lucida & resplen-

*Eccles. 7.
8. v. 1. d.*

Gen. 4.

Tert. in

Sec. ad v.

Gen. 8. c. 6.

resplendens. in aere visus est, & qua vox paterna audita est emanare dicens: *Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui*, ad horum autem verborum prolationem varia acciderunt, Apostoli enim ceciderunt prostrati in terram; praecipue vero Moyses & Elias subito se subdixerunt & disparuerunt, nec a discipulis amplius fuere visi, unde sequitur in sacro textu, *Levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum Iesum*. Nolo hoc loco ad id me reflectere, cur Apostoli audita hac voce fuerint consternati, sed tantum cur duo Prophetae se absconderint, ita ut deinceps amplius non fuerint visi? Quod si enim in monte, maximi ponderis negotia cum filio Dei tractaturi, comparuerunt, quo sine paterna voce resonante *Hic est filius meus dilectus* abscondantur, nec se videri amplius permittunt. Doctè profectò respondet sanctus Joannes Chrysostomus, vocem quidem Patris aeterni, *Hic est filius meus dilectus*, audiram fuisse, non potuisse tamen videri, supra quem caderet, & de quo Petrus, Jacobus, & Joannes illam intelligere debuerunt. Unde ne fortè eam de duobus illis Prophetis, aut alterutro illo eorum intelligendam esse suspicarentur, se protinus de conspectu subdixerunt, nec se amplius videri permiserunt, ut vel sic Apostolis perspicuum esset, Christum, non vero Eliam, aut Moysen, verum esse Dei filium: *Et autem*, inquit Chrysostomus, *nulla dubitatio emergeret, de quonam vox emitteretur, utque de Christo solum dictum esse intelligerent, illis iam duobus, Moyses scilicet & Elias, remota, vox fertur: Hic est filius meus dilectus*. Id quod à sancto Ambrosio pariter confirmatur dicente: *Hic est filius meus, non Moyses filius, non Elias filius sed hic filius*. *Recesserunt enim servi ut solus Dominus, qui solus designabatur, filius videretur*. Et S. Hieronymus addit: *Rationabiliter, postquam surrexerunt non viderunt nisi solum Iesum: ne si Moyses & Elias perseverassent cum Domino, Patris vox videretur incerta cui potissimum daret testimonium*.

4. Quod si, sicut Christus, Elias & Moyses, simul erant in monte Thabor, ita quoque Franciscus in omnium conspectu in una parte Ecclesiae steterit, & Christus in altera, futurum utique fuisset, quod ob magnam, quae inter utrumque erat, similitudinem, simplices ad minus suspensi, ambigui & accipites fuissent, nec potuissent cognoscere aut se resolvere, utri è duobus deberentur primi adorationis honores & uter verus censendus esset Dei filius. Unde Francis-

cus, ut huic inconvenientiae, quae tandem aliquando accidere potuisset, obviam, haud secus ac Elias & Moyses se subdixit, nec corpus ejus in Ecclesia amplius comparere, aut videri se sinat, ut vel sic simplices agnoscant, quod, *hic est Christus, est filius Dei ut solus Dominus, qui solus designabatur filius videretur, & non Franciscus*. Totum igitur magis, quae inter utrumque intercedit, similitudini attribuendum est. Unde S. Bonav. exclamavit dicens: *O viri Christianissimi virum, qui & vivens Christus venit, & mortuus morienti, & mortuus mortuo perfectus est, sed vult imitatione conformis, & expressa promeretur similitudine decorari*.

5. A veritate haud alienum esse existimarem, si talem quandam similitudinem à Davide Rego oculo prophetico insinuatam esse dixit. Hic enim, dum eam universo mundo potiturus esset, omnes cujuslibetque status & conditionis homines advocavit, ut attentè & cum silentio sermonem suum auscultarent, dicens: *Adhuc haec omnes gentes, auribus percipite omnes qui habitatis orbem*. Demum verò postquam multas circumstantias edocuisse, tandem circa mundi redemptionem, suo tempore futuram subiungit. Certum omnibus eade debere, quod *frater non redimit, redimet homo*. Porò tamen nonnulli verba haec modo interrogativo legant, *redimet homo? nihilominus alii eadem sententiam phrasi & sensu determinato & resoluta, redimet homo*. Certum etenim est sacros expeditores per ly homo, nihil aliud intelligere, quam Christum Redemptorem nostrum, ita Arnobius ait: *Hic sciatis quod nullus vos ab merito redimet, nisi pater, non mater, nisi homo Christus Iesus, qui dedit semetipsum pro omnibus*. S. Bruno quoque addit: *Redimet homo, id est Christus*. Id ipsum quoque à duobus S. Ecclesiae Doctores Hieron. & Ambr. confirmatur, dum ajunt: *Hic est solus, qui redimet hominem, id est mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus per hominem Dominum Iesum intelligamus, qui suscepit hominis conditionem*. Porò quid demum Psalmista Regius per ly frater intelligi velit, haec mea est opinio, eum nequaquam locutum esse de fratre secundum carnem, bene tamen secundum spiritum, unde cum dicit: *Cavete, quia frater non redimat, id est, non ille qui religiosus est & frater, est redemptor: Non is qui frater est*, inquit Lottius, eo proinde existimo sermoni prophetico hanc posse interpretationem attribui, ac si diceret, duo in mundo suo tempore comparituri sunt homines, quo-

Matth. c. 17. v. 76.

2b. n. 8.

D. Joan. Chry. t. 2. h. 57.

In c. 17. Matth.

D. Ambr. i. 1. l. 1. de fide. c. 5.

D. Hier. l. 5 c. 17. Matth.

Matth. c. 17. Matth.

FRANCIS. 1777
 Imitatio predicab
 X V 25

quorum unus appellabitur frater, alter verò homo, de quo scribitur. Et homo factus est: inter utrumque autem quo ad externam apparentiam tanta erit similitudo, ut mirum non esset, si frater, id est Franciscus, velut homo, Redemptor uniuersum adoraretur, proinde aduertant bene, Frater non redimit, sed Deus ille qui factus est homo: Et homo factus est: hic redimet, hic Redemptor noster erit. Cum igitur necessum fuerit, ut David veluti digito ostenderet, uter ex ambobus futurus esset Redemptor, ambos adedò inter se similes fuisse manifestè sequitur, ut ab invicem dignosci difficulter poterint. Huic conformiter quidam S. & Seraphico P. valde devotus quondam scripsit: Corpus & caro B. Francisci, est figura Iesu Christi depicta & figurata, ut videndo B. Franciscum videatur Christus. Unde nonnullorum fuit opinio, quod si Christus habitu indueretur Francisci, Franciscus verò vestes indueret Christi, quilibet Christum pro Francisco, Franciscum verò pro Christo haberet & adoraret: Unde ingeniosus quidam Poeta scripsit:

Barth. de Pijis cons. l. 3. fra. 3. p. 2.

Franc. Bene. P. clam. 2. 4.

Ecce Franciscum tunica laceroque cucullo,
Qui Franciscus erat, iam tibi Christus erit.
Francisci exuvias, si qua licet, induas Christum,
Iam Franciscus erat, qui modo Christus erat.

Ecce igitur tibi Franciscum velut alterum quendam Abelem, & veram quandam vivamque Redemptoris effigiem.

6. Quod si verò deinde de similitudine Francisci cum Christo quoad operationes loquamur, in multis se Franciscus Incarnato Dei filio similem esse probavit. Nativitas etenim Christi Mariæ annunciata est ab Angelo: Missus est Angelus Gabriel à Deo ad Mariam. Simili modo Nativitas Francisci ab Angelo in forma peregrini prædicata est Matri. Christus quantumvis sit Dominus, factus est servus: Formam servi accipiens: similiter Franciscus cum in veritate speculum esset, & splendore omnimodæ sanctitatis, peccator vocari voluit. Christus adedò pauper natus, quod non erat ei locus in diversorio: Franciscus similiter ne vestimenta quidem possidere voluit: Paupertatem adedò diligebat quod Dominam suam semper eam vocabat. Christus confederatam sibi habuit humilitatem: Humiliavit semetipsum. Franciscus similiter in actionibus suis verè documentum exstitit humilitatis perfectæ. Christus in nuptiis Canæ aquam in vinum com-

Luc. 1.

Ad Philip. 2.

Titus de Natal. l. 9. c. 18.

ib. c. 6.

Ioan. 1.

mutavit: Franciscus etiam signo Crucis edico benedixit aquam, mox vinum efficitur optimum. Christus quadraginta diebus jejunavit: jejunavit Franciscus quoque quadraginta diebus in honorem S. Michaelis jejunavit. Christus vanam gloriam enixè fugit: Ego gloriam meam non quero: Franciscus quoque docuit transitoria laudis præconium debere contemnere, & mentis quoque iactantia comprimere fastum. Christus se, tanquam bonum, celebranti respondit, quid me dicis bonum? Franciscus quoque aliquos, qui ipsum velut sanctum canonizabant, reprehendit dicens. Nolite me laudare ut securum, nemo laudandus cuius incertus est exitus. Christus erga peccatores benignus fuit. Non veni vocare iustos, sed peccatores. Franciscus etiam humanus fuit erga peccatores. Christus paradysum desideranti dixit: Vade & vende omnia que habes & da pauperibus. Matth. 19. 1. Franciscus similiter cuidam Deo servire volenti respondit: [Si vis Christi pauperibus jungi, pauperibus tua distribue.] Christus instructus ad athenienses maledixit: Maledixit sic ubi eam & are facta est: Ib. c. 7. Franciscus quoque animal quoddam immundum, quod agnellum occiderat, maledicto subiecit, dicens: (Maledicta sit impia qua te interfecit, nullus, de ea comedat bonus, & illa perit.) Christus passus est injuriam in verbis & factis: Demonium habes. Tulerunt lapides, ut jacerent in eum: Joa. 8. S. Franciscum etiam luto placentium & lapidibus petebant. Christus Apostolos suos orationem instituendi modum edocuit: Sic orabitur Pater noster &c. Matth. 6. Franciscus quoque modum orandi religiosus suis præscripsit: [Cum orabitur, dicite Pater noster.] Christus turbis panes providit & multiplicavit: Accipite panem & distribuite discumbentibus: Joa. 6. Franciscus etiam cum omnis via desisset, qua possent sibi de victu necessaria providere, subito apparuit homo afferens panem in manu. Christus Demonem à filia Chanaanæ expulit: Et sanata est filia eius ex illa hora: Matth. 13. Franciscus pariter pellit à femina Demonem. Christus desertum quoddam inhabitavit. Ductus est Iesus in desertum à spiritu: Matth. 4. Franciscus solitaria loca quærebatur, amica moribus. Christus solebat dicere: Regnum meum non est de hoc mundo: Joa. 18. 36. Franciscus læpè proteclabatur, quod (nichil erat sibi commune cum hoc mundo.) Christus mundavit leprosos, infirmos curavit, cæcis restituit visum, sanitatem hydropicis, lurdis auditum, sermonem mutis: Surdos fecit audire &c. c. 15.

Matth. 4.

Ioan. 8.

D. Bonavent. ibid.

Marc. 19. v. 18.

D. Bonavent. ibid. c. 15.

ggg mutos

Paolotti Sanctoralis,

vanus delinquentis corrigendi causa religionem universam funditus subvertete: Servi illi de quibus in Evangelio sermo est, Zizania quidem eradicare volebant dicentes: *Vivimus & colligimus ea?* Non tamen id illis permillum fuit vel ob id solum: *Ne forte colligentes zizania eradicent cum eis & triticum.* Matth. 13. Nam contra omne fas & equitatem est, si granum bonorum ob perverforum zizania parti cogatur. Sinatis igitur crescite granum, veniet enim tempus, quo zizania collecta dabuntur *ad comburendum.* Cur igitur Hibernia Primates religioni huic machinabantur precipitium? Num forte sanctae Ecclesiae dedecori erat? Nunquid religiones columnae sunt stabiles quae doctrinarum suarum petris factum ejusdem sustentant aedificium, etenim existimo, quod sanctus Joannes Chrysostomus adversus illos, qui vel suo tempore, vel paulo ante statum, & vitam monasticam aspernati fuerant, nobilem illum adversus vituperatores vitae Monasticae conscripserit tractatum. Divus Joannes Chrysostomus tom. 5. advers. vituperatores vitae monil. l. r.

9. Porro inter abas Abels prerogativas una & quidem praecipua fuit, quod esset innocens: *Dilectus meus candidus ac proinde sanctus Chrysostomus t. 1. serm. de Mart. de eo dixit: Solum Abel sanctissimus purus atque integre perseverat, sit enim Abel innocens:* & Beatus Laurentius Justinianus subjungit, quod *innocentiam custodivit Abel.* Quoad hunc punctum Seraphicus Franciscus Abeli simillimus fuit, innocentiam etenim non minus, imò forsitan cum majori puritate & merito, quam Abel incontaminatam conservavit: adeo ut etiam Franciscus innocens dici possit, scio equidem o Auditores vos huic opinioni meae non futuros contrarios, dummodo veritatis hujus probationes attentè auscultaveritis. Obstupescit equidem considerans magnam familiaritatem, quam Franciscus cum animalibus brutis habebat, promptamque eorundem brutorum erga ipsum obedientiam. Praedicat volatilibus, quae mox ut ipsum auscultent immobiles persistunt: Manum suam erga illas extendit, nec fugiunt, aut avolant, donec data sit illis à Francisco abeundi licentia: (Praedicat avibus, auditur ab eis, tanguntur ab ipso, nec nisi licententur recedunt.) Arundinibus cantando & garrulorum nimium importunis & stridulis autelque molestantibus ut taceant, imperat, & cum summi observantia silentii mox ei obtemperant obsequiosaque se ei exhibent, *Hirun-*

dines dum eo predicante garrunt, ipso improbrante protinus conticescunt. Alias quoque dum per mare Venetias velus iter ageret, inter paludes illas constituto canora aves in magna multitudine appropinquant, quibus dulciter cantillationibus Franciscum eum socio suo in eorundem medio se posuit, & horas Canonicas decantare cepit: *Quibus intrantibus aves mota non sunt.* Integro cuidam avium gregi congregato praecipit, ut Deum singulae laudarent, & gratias agerent, qui vestrum loco de plumis eis prospexisset, ad volandam quoque alas addidisset, ac demum possessores terrae & aeris dominatrices effecisset; ad quas voces omnes illae aviculae velut exsistentes mox obtemperarunt, milleque garrulibus & cantillationibus aera impleverunt, advolarunt quoque in humeros ejus, quas ille id minime abeuntes aut formidantes manibus apprehendit: *Et per medium eorum Franciscus pertingebat easdem.* Imò parvula quaedam cicada, cum à viro sancto hisce verbis vocata fuisset: *Soror mea cicada veni ad me,* ut nutibus ejus promptissime obediret, relicta arbore, cui insederat, in manus ejus advolavit: *Quae statim obediens super ejus manum ascendit;* Verum dicat hic aliquis, qua ratione fieri potuit, ut animalcula ista adeo promptè mansuesceret & obediret ei, eumque non modò non fugerent, sed ultero citroque in ejus manus advolarent? Nunquid Seraphicus Franciscus homo est, cui igitur ei non aequè ac aliis hominibus aves haec rebelles existunt? aut cur ei potius quam aliis hominibus se reconciliatas, & per tam manifestos benevolentiae & amicitiae perpetuae actus se ei confederatas demonstrant? Respondeo cum S. Thoma; inobedientia avium aliorumque brutorum & fetarum erga hominem poenam esse peccati ab homine commissi, & praecipue oriri ex amissa per peccatum innocentia: *Inobedientia ad hominem, eorum, qua ei debent esse subjecta, subjecta est in poenam ejus, eo quod ipse sua inobediens Deo. Et ideo in statu innocentia, ante inobedientiam praedictam nihil ei repugnabat, quod naturaliter debere ei esse subjectum.* Unde quod aves & alia animalia adeo fuerint Francisco familiaria, quod ab eo non fugerint, sed ejus consortium avidè quaesierint, verbiisque ejus promptissime paruerint, omnia haec manifesta erant argumenta, innocentiae statum perfectissimè ab eo conservatum esse. Unde Dionysius Carthusianus de eo affirmat, quod (ad conformitatem status Innocentiae, *serm. 1*

B Laur. Inst. epus. de cont. mundi 6.9.

Iac. de Vo. 7.9. in vita S. Franc.

Iacm ibid.

Laurent. Sur. in vita S. Fr. t. 5. Pat. de Natal. l. 9. cap. 18. D. Bonav. ap. Laur. Sur.

D. Th. 1. 2. 96. n. 2.

Dionys. Carth. de S. Franc. serm. 1

quem habuit primus homo in paradiso eminenter pervenit.]

10. In vita S. Francisci legitur, quod Dæmon, qui puritati non minus adversatur, quam tenebræ luci, aut malitiam bonitati, sensualitatis turpem spiritum in foeminae cujusdam pectus immiserit, ut ea ignis loco uti posset, ut in sancto Francisco escam cordis ejus concupiscentiæ ardore accendere posset. Unde summa cum industria, quovis usa est artificio, ut adhibitis colorum pigmentis, & facis emendatam & appatentem quandam sibi adficeret vultus elegantiam & venustatem, tandemque servum Dei inveniens fallacibus blandisque verborum & gesticulacionum lenociniis castas ejus contaminare cogitationes contendebat. Vehementer utique fuerunt lubrica hujus mulieris infestationes, & consilia periculosa. Et idem quid hic facies Franciscus? Qua ratione humanum pectus, quod vitro fragilius est, istibus qui cor quantumvis æneum frangere possent resistere poterit? Audite & Auditores, qualiter dira Veneris, imò circis & magica incantatrici hujus certamina superavit. Per rotum loci illius pavementum, in quo erant, magnam ardentium carbonum quantitatem stravit, omnibusque se vestibus exuens, super ipsam nudum corpus suum coniecit, impudicæ huic mulieri dicens, ut si concubitus suum ambiret, super ignis illis carbonibus eundem attemptaret. Unde pessima mulier pudoris rubore suffusa aufugit, & Franciscum ardentibus prunis incumbentem deseruit, cujus membra haud secus ac si ænea fuissent prorsus intacta & illæsa manserunt, aded ut nullum inde dolorem perferrent. Ad hæc in Syriam navigavit, ubi mox ut in Sultani conspectum venit, ut veritati verbi Dei crederet, cognosceretque quam vis aliam fidem vanam esse, & solam Christi fidem, quam annuntiabat, perfectam esse atque salvificam, luletrum fecit ignem accendi, eumque ingressus est (ut hic cognosceret quia fides certior & sanctorum tenenda esset) qui ignis, haud secus ac si activitatem suam totaliter amisset, eum nequicquam offendit, corpus namque ejus veluti si inalterabilis cujusdam temperamentum fuisset, flammis resistit, nec quicquam ambulatum fuit. Idem ei pariter in aula Friderici Secundi Imperatoris constituto accidit, ubi etiam Prunæ ardentes nudò corpori suo subiecit. Ita & aliam historiam hoc loco referam longè admirabilem: Cum enim aliquis religiosorum suorum actum quandam commisisset obedientiæ adversantem, alia ipsam

Laur. Su.
in vita S.
Franc. c. 9.

pœnitentiæ mortificare noluit, quàm ut eum caput suo exueret, illudque ei ablatum igni immiseret: Sed quid accidit? (Extrahitur caput de medio flammarum, nullum habens adulationis vestigium.) Nec mirum, nam si conjux Patri pharis Josephi pallium apprehendens, idiplam cap. contactu suo contaminare potuit, ut proinde castus juvenis illud nequaquam resumere, sed in ejus manibus relinquere voluerit, credere nobis pariter licebit Francisci manum vestis illi manus suæ contactu præservativam quandam impressisse virtutem, qua à flammis maneret illæsa & immunis. Verum enim verò ut difficultatis hujus punctum melius assequi valeamus, eodem Angelicæ doctrinæ lumine magis penetrare conemur. Docet igitur sanctus Thomas, quod esse passibile (loquendo de passione proprie) & sentire dolorem, homini in peccati poenam a cõdit. Unde Deus Eva dixit: In dolore paries fluxurum. Genes. 3. (Quia in partu sunt vehementes angustia; & peperissent mulieres sine dolore,) inquit Lyrius. Status autem innocentie exemptus atque ab omni dolore & passione proprie sumpta liber erat. Ita quando Adam in innocentie statu adhuc constitutus erat, Deusque mulierem formaturus costam e latere ejus adimebat, nulla in eum exinde redundavit passio, aut dolor aliquis. Separatio illius costæ non fuit cum passione, quæ removel hominem à naturali dispositione, inquit Angelicus. Et Cajetanus subiungit, quod (Passione proprie homo erat impassibilis & anima & corpore, quia virtute animæ prohibebatur passionem, sicut & mortem.) Cum igitur Franciscus, nunc se super carbonem accensos prosterat, ut sensualitatis carnis superare tentationem posset, nunc in Sultani conspectu in medium loculentis ignis ingrediat, in eoque diu hæreat, & semper impassibilis perseveret, taleque manum suarum contactu inobedientis cujusdam religiosi caputium igni injectum reddat, opus est dicere, eum Innocentia impassibilitate imbutum, eamque eum in quovis casu obvio intactam & illæsam conservasse. Unde sanctus Bonaventura affirmat, quod membra corporis sui quibusdam videbantur signis Innocentia decorata. Quia erat dilectus candidus.

11. Homo dum contumeliosis verbis, & factis injuriis oneratur, nullum quo se reticere possit frænum habet: imò furore succensus & instigatus per vindictæ acerbantem vivit.

tem doloris sensum manifestè testatur. Uade in Proverbiis dicitur: *Zelus & furor viri, non parceret in die vindictæ, nec acquiescet cuiusquam precibus, nec suscipiet pro redemptione dona plurima.* Proverb. 6. 34. Syraculani a Calippo Atheniensis graviter offensi vitam se ei pariter & filiis abrepturos esse jurarunt: [Ægre aded tulerunt, ut in ejus ultionem, quando eum in potestate habere non poterant, filios interfecerint.] Wenceslaus Bohemæ Rex frater Sigismundi, & filius Caroli Quarti per verbum Aulici cujusdam commotus [Aded itacundia insanuit, ut è mensa confurgens arrepto pugione amicum interfecerit.] Irene Augusta Constantinopolitana à Constantino Sexto filio suo injuria quadam affecta ablata sibi opportuna vindictæ occasione oculos ei erui fecit: [Mater effodioculos jussit, & præ dolore is haud supervivit.] Integrum adferre possem similibus exemplorum catalogum, sed hæc præ innumeris aliis sufficiant. At verò Franciscus in propria patria, Assisi videlicet contumelias passus est, non solum verbis, verum etiam factis ipsis delusus est, velut fabula vulgi & peripetema plebis, aded ut ab ipsis quoque pueris exhiberetur: [Pueri etiam per vias eum sublambant, & natu etiam grandiores id ipsum desiderabant,] affirmat Seraphicus Bonaventura: Et quod maximè considerabile est (Multa pertulit opprobria, non solum ab extraneis, verum etiam à propriis parentibus.) Et tamen ipse semper silebat sine ullo impatientiæ vel displicentiæ signo exhibito. *Ipsa verò nihil respondit.* Dicitur igitur, quo ad usque liber, Salomon: *Zelus & furor viri non parceret in die vindictæ,* nam id saltem in Francisco veritatem non habuit, qui os suum non aperuit, multò mius verbum aliquod in sui defensionem adduxit. Et quidem indubitatum esse credo ipsum hoc admirabili silentio toti mundo manifestare voluisse verè innocentem esse. Cur ita? observandus est pro meliori hujus intelligentia sequens Scripturæ locus.

12. Injuriam, quas Dei Filius in passione sua ab Hebræis recepit, incredibiles fuerunt & innumera, præcipuè verò quas in Pilati conspectu & præsentia perpassus est, ubi adversus eum conqueuti variisque injuriis onerare & offendere non cessarunt tam verbis quam factis, aded ut nullus esset qui eum non derideret, aut lingua ei molestus esset. Ipse autem omninò obmutescens subrexit. Pilatus quidem Hebræorum perfidiam qua honori & vitæ ejus insidiabantur,

ei exponere non intermittebat, dicens: *Non audis quanta adversum te dicunt testimonia? Nec tamen ullum ab ipso verbum exprimere potuit, nam ut Matthæus refert: Et non respondit ei ad ullum verbum, ita ut miraretur Præses vehementer.* Matth. cap. 27. num. 13. & 14. Et sanctus Marcus, qui etiam hanc actionem recenset dicit: *Marc. c. 15. c. 14.* Quod cum Dei Filius à Summis Sacerdotibus calumniaretur, os suum non aperuerit sed perpetuum semper servavit silentium: *Et accusabant eum Summi Sacerdotes in multis.* Aded ut Pilatus admittans dixerit: *Non non respondes quicquam Vide in quantum te accusant.* Matth. 22. Verùm ô Domine dic sodes, quoniam constans illud spectat silentium? Qui tacet consentire videtur. Qui calumniatus non respondet, de calumniæ reatu se accusat. Qui nullum quo se defendat argumentum adducit, transgressorem se esse arguit. Sicut loqui quando tacendum est contemptui ducitur, ita tacere quando loquendum est gravis error esse noscitur. Notum est, quod is, qui in nuptiis obmutuit velut gravis delicti reus præceps actus fuit in tenebras exteriores: Et quidem quod Herodi non responderis omni reprehensione caret, siquidem is per illam Præcuratori tuo Joanni injustam necem, utpote per ademptam tibi vocem loquelam patier tibi ademit: At verò hic de honore & reputatione tua agitur, & tu files & obmutescis? Sanctus Ambrosius respondet Dei Filium non debuisse loqui, ideoque benè fecisse tacendo, quia innocens erat, innocentia autem, nec verbis eger, nec responsis eam tutantibus, utpote quæ semetipsa statim defenditur: *Accusatur Dominus & tacet: Et bene tacet, quia defensione non indiget, ambigant defendi, qui timent vinci: non ergo accusationem tacendo confirmat, sed despicit non resellendo.* Unde Pilatus ex taciturnitate Christi velut ex antecedenti quodam innocentiam ejus tanquam conclusionem adduxit dicendo: *Ego nullam inveni in eo causam.* Quapropter ô Auditores dicite sodes, nunquid Franciscus nosster dum mille improprietis impeteretur, *Ipsa verò nihil respondit,* evidens quoddam argumentum protulit, unde innocentia suæ candor manifestè possit concludi: *Bene tacet quia defensione non indiget.* Ecce igitur tibi mysticum Abelem, de quo dici potest: *Dilectus meus candidus, id est innocens.*

13. Candidus & innocens. Inter horridas Alyerni montis solitudines in quibus crudelissi-

Ggg 3 ma

Plut. in
Dione.

Ene. Syl.
l. 1. com.
de reb. gest.
Alphonji.

Fulg. l. 5.
c. 8.

D. Bona-
vent. ap.
Thom. de
Truj. in
sesto S.
Franc.

D. Amb.
l. 10. in
Luc. c. 23.
f. 159.

ma hybemi frigoris asperitates verno tempore ingressum prohibent, in quibus quavis anni parte montes & rupes ex nivibus albescere ceruuntur, in quibus frigidus Aquilo per glaciae impedimenta rivorum cursum impedit, adeo ut congelati & immobiles inter inaccessas rupes magnae molis instar haerant, imò in quibus ipsamet sylvestres feræ ob nimiam Coeli inclementiam habitare dedignantur: solum tamen Franciscus ob maiorem corporis sui mortificandi Deoque inserviendi commoditatem eo se recepit. Ubi postquam quadraginta diebus ieiunasset, supra saxum quoddam genuflexus cum ingenti spiritus fervore in oratione absorptus in forma alati cuiusdam Seraphim crucifixum Redemptorem nostrum sibi apparere vidit, à quo ei in manibus latere & pedibus quinque fuerunt impressa vulnera, adeo ut stigmata illa cum excessivo semper dolore portarit: [Statim namque in manibus & pedibus ejus apparere ceperunt signa clavorum; dexterum quoque latus quasi lancea transfixum iuba cicatrice obductum erat.] Enimvero sermonis mei cursum obstupescitns sic sistere cogor, cupidus duntaxat causam sciendi cur crucifixus Salvator noster Francisco potius quam alteri servo suo Redemptionis nostrae signa participare, suaeque vulneratae humanitatis effigiem in ejus corpore imprimere, & exprimere voluerit. Cum enim haec vulnera rubini fuerint inestimabiles preciosissimae gemmae, & thesauri opulentissimi tantis laboribus, tamque preciosis sanguinis effusione comparati, iisdem (opinionis mea) honorandus erat sanctus quidam majoris dignitatis videlicet sanctus aliquis Episcopus, Cardinalis, Papa, vel Apostolus, quam Franciscus vir humilis, pauper, privatus, nullaque dignitate, vel praelatura Ecclesiastica insignis. Ad haec cum eadem vulnera humanitati suae Deificata impressa fuerint: operæ pretium esse videbatur, ut eadem alteri imprimere & conferre volens virum aliquem eligeret in dignitate, & gradu maxime qualificatum: Franciscus autem simplex quidam Religiosus erat & inter hoc quidem se Minorem esse censebat & appellari volebat. Equis autem est, qui ignoret? Auditores, gemmas auro, quod metallorum Rex quidam est, communiter inferi: opportunè mihi hoc loco alia quaedam difficultas in mentem incidit à praecedente non multum diversa. Scitset etenim causam desiderarem, ob quam Ver-

D. Bona.
à legen.
S. Franc.

bum Incarnatum in Coena ultima sub specie Panis Sacramentari & consecrari voluerit? Cur enim non elegit substantiam aliquam pane digniorem, ut Sacramentum quoddam esset inter omnia Sacramenta sublimissimum? ut potest quod vocatur *Sacramentum omnium Sacramentorum*: de quo etiam sanctus Thomas cum sancto Dionysio dicit: *Hoc Sacramentum Eucharistia est potissimum omnium aliorum*, pro quo prout conficiendo eligenda erat substantia quaedam, quae in toto mundo reperiri poterat pretiosissima, difficultati huic doctus Algerus ingeniosè respondet, scilicet quod (lo sacramentalibus speciebus Christus non quæsi vevit dignitatem, sed apertudinem) atque idè, quia nobis per modum, ubi dari volebat substantiam aliquam, pra panem magis proportionatam invenire non potuit. Unde sanctus Thomas nos docet, quod *Panis, quo communis homines reficiuntur assuntur in hoc Sacramento ad ipsum spirituales manducant eum*, quod profus conforme est illi, quod Algerus dicit, scilicet Christum non respexisse ad dignitatem sed ad convenientiam & apertudinem. Huc quoque Crucifixus Seraphim Francisco vulnera imprimens respexisse videtur, quia quando cicatrices suas hominibus alicui imprimere voluit, non quæsi vevit eum qui in honoribus & dignitatibus excellentior, sed qui apertior, convenientior, magisque proportionatus esset, utque in se conditiones exprimeret, quas Christi humanitas cui primitus impressa fuerant, reprimebat. Princeps aliquis qui moneras suas in argento & auro excudere consuevit, magnum dignitatis & excellentiae suae praedictum, & vilipendium esse censeret, si eadem in alio metallo minus pretioso, plumbo videlicet, vel ferro imprimeret. Christi humanitas subiectum fuit ad recipienda quinque clavorum, & lanceae vulnera appime convenientis, aptum, & proportionatum ob respectum puritatis & candiditatis innocentiae: atque idè cum illa Francisco impresserit, dicere oportet, quod idemmet innocens fuerit, & quod *Christus non quæsi vevit dignitatem sed apertudinem*, quae in innocentia consistit, ac demum, quod Deus dilectum suum candidum honorare & extollere voluerit: *Dilectus meus candidus & signatus signis redemptionis nostrae*.

14. Haec sacra stigmata in Francisci corpore literæ Hieroglyphicæ & ora fuerunt: literæ in quibus legebatur puritas, Hieroglyphica

Handwritten notes on the left margin of the page, including the name 'D. Bona' and other illegible scribbles.

candorem experimentia, & ora prædicantia Seraphici viri innocentiam. Sed qua id ratione intelligendum erit? Notandum est Deum nostrum Incarnatum semper in omnibus locis ubi moratus fuit, aliquam consuevit relinquere sui ipsius memoriam & signum; videlicet in corpore suo Divinitatem, quod semel assumpsit, nunquam dimisit; in sudario Veronicæ vultus sui effigiem: In sindone in qua à Neodemo & Josepho ab Arimatia de Cruce sublatus fuit extrema externarum corporis sui partium lineamenta: In sepulchro in quod collocatus post mortem mox ut resuscitatus fuit pannos reliquit lineos, quibus fuerat involutus, & sudarium quod fuerat super caput ejus. Unde Petrus una eum Joanne ad sepulchrum cum venisset, *Vidit lineamenta posita & sudarium quod fuerat super caput ejus.* Joann. cap. 2. num. 7. Porro Christum in Francisco fuisse, utpote quem ardentissime dilexerat, res est certissima, nam *Amans magis est ubi amat, quam ubi animat.* Unde Franciscus cum Apostolo dicere poterat: *Viro ego jam non ego, vivit verus in me Christus.* Ad Gal. 2. 20. Sed quid est quod in eo reliquit? Stigmata in manibus pedibus & lateribus, quæ sunt signa redemptionis nostræ: [Signasti Domine servum tuum Franciscum signis redemptionis nostræ.] Hoc loco tamen advertendum est, sepulchrum in quo positus fuit Dominus, novum fuisse, nec ullum in eo antea fuisse sepulchrum: *In sepulchro novo in quo nunquam quisquam positus fuerat.* Joan. 19. num. 41. In sindone nulla profus macula deprehendi potuit: nam *Joseph involvit illud in sindone munda.* Matth. 27. 59. Sudarium quo Veronica Salvatoris faciem absterit ex candidissimo lino erat confectum, sanctissima Christi à Verbo Deificata humanitas tali fuit puritate & innocentia prædita, ut ne quidem culpæ originalis labe fuerit maculata. Ex quibus omnibus infero, quod si Christus semetipsum in Francisco dignatus fuit imprimere, nemo inficiari aufit, quin ad eam exacta in eo puritas fuerit, ut haud secus ac alter Abel per antonomasiam innocens dici poterit. *Dilectus candidus.*

14. Ad extollendam magis hujus Abelis innocentiam causam obsecro investigemus, cur Seraphim Crucifixus vulnera Francisco imprimens, non pariter in capite ejus coronam collocaverit spinæ: neque enim credendum est ad casualiter omisissim, sed ex speciali divinitus providentia dispositione, & cum gasticu-

laris significatione mysterii, quod ei Crucem non dederit non multum admittor, quia eadem in corde suo exculptram semper ferebat; Et ut sanctus Bonaventura dicit: *Mortificationi carnis in vigilabat astentus, ut Christi Crucem quam interius ferebat in corde, exterius etiam circumferret in corpore.* Quæ ut Origenes in cap. 6. ad Romanos refert, ea est virtute prædita, [ut si ante oculos ponatur, & in mente fideliter retineatur, nulla concupiscentia, nulla libido, nullus furor, nulla superare possit invidia, sed continuo ad ejus præsentiam torius ille peccati & carnis fugetur exercitus;] sola igitur antea de corona spinea mota difficultas, cur scilicet illam Franciscus non dederit nobis reliqua manet. Num forte id fuerit, eo quod illa soli Christo Redemptori nostro, velut supremo Martyrum Regi deberetur.

16. Cellus Venetiarum Dux monetæ cudi fecit, in quarum una parte cornu erat Ducale, quod Venetorum Princeps in capite portare consuevit, supra illud autem sculptus erat Crucifixus cum hac per monetæ circumducta inscriptione: *Non mihi sed Christo.* Credo e quidem, quod quotiescunque Crucifixus Seraphicus Regium spinæ ferri diadema imponere voluit, Franciscus semper replicavit: *Non mihi sed Christo.* Ac proinde dicere possumus, sibi Christum retinuisse coronam, ut etiam in externa corporis specie apparet aliquod signum ellet, quo à Francisco differet. Sic Alcibiades invictissimus totius Græciæ debellator, ut scutum suum ab aliorum scutis dignosceret, in eundem cupidinem veluti actualiter dextera fulmen quoddam vibrantem sculpi fecit: *Clypeum suum se ab aliis distinxit.* Et quidem quo ad Franciscum Christo simillimum vel maxime opus erat, ut corona non donaretur, ut hæc deinceps differentia signum esset, unde dignoscetur uter Christus aut Franciscus ellet. Verum enim verò si resolutionem sublimiorem habere desideratis, ne vobis displiceat velim si aliam quandam à Moyse in sacra Genesi registratam difficultatem adduxero.

17. Dicite obsecro si nollis & Auditores, quandonam spinæ è terra productæ fuerint: Respondetis utique in principio mundi, at verò dicite ultimas? cur tunc & ex quali occasione fuerint productæ? Certum est quod propter hæc peccatum: *Spinæ & tribulos genuerunt.*

D. Eon.
apud Sto.
de Franco.
c. 1.

Petr. Inff.
in hist. Venet.
in Cell.
so Duco.

Plur. in vob.
in Alcib.

mabit tibi. Unde Magnus Abulensis ait:] Si
Aeul. in. 3. non peccasset Adam, illa terra non germinasset
Gen. 9. 20. tribulos, spinas, neque aliquid nocivum. [Et S.
D. Aug. Augustinus subiungit: *Hoc ad cumulum poena*
1: 3. in Gen. valere credi potest. Et quidem revera ita est, sci-
ad. lit. 1. 3. licet fuisse in poenam peccati productas, pro-
Pf. 31. 4. inde David dicebat: *Conversus sum in arumna*
Theod. mea, dum configitur spina, quae aliud quam pec-
 catum non repraesentat, ut sanctus Teodore-
 rus scribit, dicens: [Spinam enim peccatum
 nominavit tanquam inutile germen & ad pun-
 gendum natum.] Angelicus Doctor S. Tho-
 mas pariter dicit: *Spina, id est peccatum.* Spinæ
 igitur effectus sunt & poena peccati: atque idem
 Christus Redemptor noster coronam è spinis
 contextam in Cruce habuit, quia pro peccatis
 nostris pariebatur, & personam seu statum pec-
 catoris referebat. Hinc igitur colligitur, quod
 status innocentiae spinas, utpote poenam cul-
 pæ non admittat, ac proinde Franciscus tan-
 quam innocens eandem in capite suo portare
 non debebat, neque enim conveniens erat, ut
 puncturas sentiret, qui innocentiae remedium in
 peccatore portabat, veluti Franciscus. *Dilectus meus.*
 18. Unde in proventu exstigmatum, quod
 magni ac Seraphici Patris nostri corpus non ve-
 lut alia sanctorum corpora supinum in terra ja-
 ceat, sed haud secus ac si vivere in pedes erectum
 absque ullo sustentaculo consistat, & conserve-
 tur? Id quod de nullo sanctorum usquam legi-
 tur. Quod si pro repositione ad miraculū recur-
 ritur, dicendo, quod *Deus ita disposuit in con-*
trarium ego replicabo, quod Miracula non sunt
multiplicanda sine necessitate, qualis hic nulla
 intercurrit. Dici forsitan posset, corpus illud
 beatum ignis sive flammam in natura in se præ-
 ditum esse, flamma enim semper *tendit sursum,*
 ad propriam suam sphaeram, id est, cælum: Quæ
 quidem responsio nullatenus est incongrua. Ni-
 hilominus aliam, si placet, audire præsentis pro-
 posito nostro magis accommodam, & in qua-
 dam à sancta Ecclesia tradita, & ab omnibus ac
 singulis fidelibus universaliter observata cere-
 monia fundatam, Mos namque solemniter ob-
 tinuit, quod Christiani in diebus Paschalis
 Resurrectionis universaliter se in terram nequa-
 quam prosternant, sed in pedes erecti semper
 consistant. Quando Antiphona: *Regina cæ-*
læ. etc. dicitur vel cantatur. Imò Ecclesia ge-
 nuflexiones aut prostrationes, in omnibus Do-
 minicis per annum, utpote Dominicæ Resur-
 rectionis inter alias magis præcipuè subordina-
 tis fieri prohibet, sive dicatur *Salve Regina,* sive

Alma Redemptoris mater, sive *Ave Regina ca-*
lorum. Vulque ut sub omnibus hisce orationi-
 bus in pedes erecti consistant. Quodnam est
 hoc mysterium? vel quid per sacrum humerum
 insinuat nobis vult sancta mater Ecclesia?
 Devota hæc curiosaque quaestio olim mota
 fuit à sancto Justino Martyre & Episcopo Lon-
 dunensi hisce verbis: [Cur Dominicus diebus
 & à Pascha usque ad Pentecosten genu non fle-
 ctunt in qui precantur? Unde etiam talis con-
 suetudo in Ecclesiam perducta est?] Respon-
 det autem, quod ritus inclinandi aut se proster-
 nendi in terram, lapsum in peccatum, vel inno-
 centiam jaecturam significet. [Genuflexio calum
 nostrum in peccatum significet.] Unde in Pro-
 verbis dicitur: *Septies in die cadit justus.* Pro-
 verb. 44. 26. In pedes autem & erectio corpore
 stare, gratiæ & innocentiae statum nobis meta-
 liter denotat. Unde sanctus Paulus Apostolus
 de lapsu in peccatum, & consentientia in gratia, &
 innocentia, loquens ad Catholicos ita scribit: *Qui se*
existimat stare, videat ne cadat. 1. Cor. 10.
 12. Quod igitur Paschali tempore & omnibus
 diebus Dominicis in pedes erecti stemus, per hoc
 moraliter insinuat, quod per mentis passio-
 nem & mortem Jesu Christi, in pedibus, id est,
 in gratia Dei perstitimus, jamque culpa totaliter
 abolita in innocentiae statu resurrexerimus: [Non
 flectere autem genu in Dominico die resurre-
 ctionis nostræ, est significatio, qua Christi bene-
 dignitate, & a peccatis, & a morte, quæ ab illo
 interfecta est, liberati sumus, inquit idem
 sanctus Justinus.] Id quod sanctus Germanus
 Episcopus Constantinopolitanus pariter con-
 stat, dicens: [Genu non flectere sancto Domi-
 nico die Resurrectionis, significat lapsum no-
 strorum erectionem, factam per triduanam
 Christi resurrectionem.] Cum igitur corpus
 sancti Francisci non jaceat in terra, sed erectum
 ac elevatum sit in pedes, probabiliter valde inde
 deducitur, ipsum nulla unquam culpa fuisse
 coinquinatum, aut à peccato in terram
 prostratum, sed semper erectum stitisse, id est,
 innocentiae suæ statum integrum interme-
 ritumque conservasse: *Idem stat, quia non cecidit.*
 Ecce igitur eum tibi velut innocentem quæ-
 dam Abelem demonstratum: *Dilectus meus*
candidus. Quod si verò eum in super per martyriū
 rubicundum videre desideretis: *Candidus est*
rubicundus, indulgetis mihi prius, vos oble-
 cro, ut brevisculo tempore, nonnihil respiciam,
 mox enim in secunda hujus sermonis parte, &
 vultu

Handwritten notes in the left margin, including the word "XVI" and other illegible characters.

vestro desiderio, & meæ satisfaciã promissioni.

PARS SECUNDA.

19. *Dilectus meus candidus per innocentiam, & rubicundus per Martyrium, talis namque & Abel fuit, ut Abulensis asserit diceos: (Abel non solum fuit sanctus, sed & Martyr imo & Martyrum primus.) Verum in contrarium forte, quis mihi opponat Angelicam sancti Thomæ doctrinam docentis: neminem censendum esse Martyrem, nisi qui sanguinem effundit, & moritur ex Martyrio, nam, Mors est de ratione Martyrii. Veruntamen tametsi hoc inficiari non possim, scio tamen id ipsum intelligendum esse de Martyrio effectivo & in re, non autem in desiderio, de hoc enim sanctus Gregorius asserit dicens: Et si persecutio desit exterius, Martyrii meritum in oculo est, cum virtus ad passionem prompta flagret in animo. Et hoc sensu B. Laurentius Iulianianus loquebatur cum ait: (Sine ferro & flamma Martyres esse possumus, sed quâ ratione id fiet? Expresse id ipsum exponit Sanctus Pater Augustinus dicens: Nemo dicat fratres charissimi quod temporibus nostris martyrium certamina esse non possunt: Habet enim pax nostra martyres suos; nam sicut frequenter suggestimus iracundiam mitigare, libidinem fugere, justitiam custodire, avaritiam contemnere, superbiam humiliare, pars magna martyrii est. Et idemmet Sanctus Augustinus alibi subiungit: Non martyrium sola effusio sanguinis consummat, nec sola dat palmam exustio illa flammarum; per venit non solum occasu, sed etiam contemptu carnis ad coronam; de mundo triumphasse pars magna martyrii est.*

Abul. in c. 25. Martyr. 277.

D. Greg. t. 1. l. 3. c. 26. A. B. Insuper de Patient. c. 2.

D. Aug. serm. 10. ser. 250. delimp. serm. 2.

D. Aug. lib. 10. serm. 46. de sanct. serm. 2.

20. Porro Sanctum Franciscum omnes hæc conditiones & circumstantias perfecte & complete exequutum esse testantur actiones, quæ in vitæ suæ cursu per ipsum patratæ leguntur, in his namque perspicue liquet, quam promptus fuerit ad partem irascibilem castigandam, refræmandam sensualitatem? ad actus justitiæ observandos; ad contemnendam avaritiam, calcandam superbiam, omnibusque mundi dignitatibus renunciandum, aded ut ei non possit denegari laureola martyrii.

21. Etenim Martyrem esse specialiter constitit in faciendo omni eo quod ex parte nostra debemus & possumus, habendo semper desiderium a

Pauletii Sanctiorale.

liquod servens, & ad illud consequendum omne possibile medium adhibendo. Quod si tunc demum ob accidens aliquod extrinsecum impeditur effectus: Sine ferro & flamma martyres esse possumus. Et hoc sensu Sanctum quoque, Franciscum Martyrem fuisse actiones ejus manifestant; nam affirmat Sanctus Bonaventura, quod omnem adhibuerit imaginabilem industriam & diligentiam, ut itecum in Syriam, ibidemque fidem Evangelicam prædicando effunderet sanguinem & Martyrio succumberet, nam pavem conscendens mari se commisit, licet per furentium ventorum ei adversantium turbines à cæpto proposito passus fuerit repulsam: *Ferventi charitatis incendio gloriosum sanctorum Martyrum amulabatur triumphum (inquit Seraphicus Bonaventura) Sexto namque conversionis suæ anno desiderio Martyrii flagrans ad prædicandam fidem Sarracenis & aliis infidelibus ad partes Syriæ transfratere disposuit. Sed quid tandem accidit: Deus cæptam ejus navigationem impedit? Veruntamen Deus aliter de Sancto viro ordinaverat & impeditit navigationem suam. Nec tamen propter hoc silit, aut in sancto proposito confregit, sed iteratâ vice ad Sarracenos alioque multos infideles iter instituit; cum ecce Dominus, qui cum ad aliam valde quoque præstantia facinora refererat per gravem quandam ei immillam infirmitatem, & hoc quoque iter impeditit: Mox etiam cum vellet per terram ad Idemibi. idem institutum prædicandi infidelibus proficisci, gravi quâdam infirmitate correptus est. Et goac autem Martyrii laureola ei deneganda erit? Nequaquam, immo Sanctus Bonaventura eum tanquam verè Martyrem canonizat dicens: O verè beatum virum, cuius caro, etsi tyrannico ferro non percutitur, occisi tamen agni similitudine non privatur: O inquam verè beatum, cuius animam, etsi gladius persecutoris non abstulit, palmam tamen Martyrii non amisit. Id quod optime quoque ab Evangelista meo Patavino ponderatum fuit, qui proinde gloriosam illi Martyrii coronam debetè similiter opinatur dicens. Beatus Franciscus in voto habuit Martyrium, si ita Deo placuisset, atque nisi aliter disposuisset, Deus autem voluntatem ejus benignè acceperat, & movendo voluntatem ejus ad optatum de primo Martyrium, voluit id propter quod in eo ardorem reg. diff. Martyrii impressit.*

D. Bona. apud Th. de Trus. in Fest. S. Franc.

Evang. Patav. Theor. 2.

22. Pro majori jam dictorum evidentia, responsum illud ponderemus, Auditores, quod

H h h

D d d

Dei filius Discipulis suis Jacobo & Joanni dedit, quando eorundem mater hanc illis gratiam fieri postularit, ut in cœlestibus sedibus, unus dexteram ejus, alter verò sinistram occuparet: *Dic ut sedent etc.* Hic namque petitioni huic in modum respondit: *Potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum?* Dum se ad id promptos obtulissent, dicentes: *Possumus*, mox subjungit: *Calicem quidem meum bibetis*. q. d. Certus quidem sum, vos calicem meum bibituros esse. Ubi quoque advertendum est, quòd non dicat simpliciter *Calicem, id est, Martyrii bibetis*, sed *Calicem meum*, qui Crux ejus fuit. Atque ideo necio profectò quã ratione promissionem suam verificare potuerit: nam tamen Jacobus Martyrii calicem bibetis, non tamen Christi calice potavit; siquidem ab Herode decollatus, non verò crucifixus fuit: Joannes autem non solum non fuit crucifixus, sed neque martyrii dolores sustinuit, sed naturali morte extinctus fuit. Quã igitur ratione verificari poterit, quod dixit: *Calicem meum bibetis?* Ego etenim existimo quòd

Matth. 10.

ly bibetis adambo, *ly verò meum* ad Joannem duntaxat referatur. Sed dicis: Ergone hic crucifixus fuit? Imò verò, & quidem in ipsissima Cruce Christi. Sed quomodo? Inprimis quidem respondere possem in Verbo Incarnato & passivo subjecto duas fuisse animas, propriam scilicet, quæ beata erat, nam secundum essentiam (ut docet S. Thomas) *totam animam Christi fruebatur, in quantum est subjectum superioris partis animæ, cujus est frui divinitate*. Et huic beatitudini Passio nullum prorsus impedimentum conciliat, nam superior pars animæ perfecte fruebatur Christo patiente. Altera autem anima erat anima Joannis, quæ in amato Crucifixo residebat: unde sequitur, quòd Joanne juxta Cruce[m] Jesu stante, anima Joannis simul eum Crucifixo & prædilecto Redemptore suo crucifixa fuerit: cum hac tamen differentia, quòd Christus in corpore, Joannes verò in anima sua crucifixus fuerit; Christus per passionem; Joannes autem per compassionem; Christus quantum ad effectum, Joannes quantum ad affectum. Et hoc lectu adimpleta fuit filii Dei filius Zebedæi facta promissio: In Jacobo quantum ad martyrium, quia decapitatus fuit: In Joanne quantum ad modum rei: Jacobus bibit calicem Martyris; Joannes bibit calicem Christi: Calicem quidem meum bibetis. Hunc quoque calicem Franciscus bibille videtur, tunc præcipue, quando in monte Alvernie crucifixus Redemptor noster eidem

D. Thom.

3 p. q. 46.

a. 8.

Idem ibi.

apparuit: *Dum sequestratus oraret & pro unitate fervoris totus esset absorptus in Deum, apparuit ei Christus Iesus, veluti Cruci confixus*. In adhaenamque crucifixus fuit per compassionem, veluti Joannes. Quia crucis afflicto compassiva doloris gladio ipsius animam penetransibat, inquit Sanctus Bonaventura: *Per passionem, ut Christus, qui statim in manibus & pedibus ejus caperetur apparere loca clavorum*. Et ne minus (ne dicam amplius) Joanne martyr ellet, Calix quoque Crucis ei nequaquam defuit: *Christi Crucem quam interius ferebat in corde, exteriori etiam circum ferebat in corpore*.

23 Pro majore hæcenus dictorum evidentia optimè mihi hoc loco subleviset quædam ab Æthiopia Regibus usitata cætemonia. Quotquot enim Reges in hujus Regni imperium lucellivè subingrediebantur, aulicam quandam eligere solebant, quem præ cæteris charum & dilectum amicum suum esse declarabant, cum hisce tamen expressè pactis conditionibus, quòd scilicet omnis boni vel mali, lætitiæ & mœrens, fortunatum & adversitatum, quæ Regaliquando humanitùs accidere possent, aulicus ille per omnia redderetur participes; adeò videlicet, ut si Rex fortuitò live in latere, live in pectore, live in manu, live denique in vultu vulnus acciperet, talis quoque aulicus obstrictus fuerit in eodem corporis loco vulnus aliquod sibi infigi permittere, imò & eadem præcisè die quo Rex moriebatur, morti pariter succumbere: *Æthiopia Regum familiares ita Regi ad specimen se aptabant, ut ejus quoque plagas in propriis carne sibi infligerent, & eadem morte vitam concluderent, in perenne sui amoris integri momentum*. Porro Franciscum cœlestis Regis charum dilectumque familiarem fuisse quem maximo prosequabatur affectu, adeò certum est, ut illud alterius probare superfluum esse censcam; Hoc solum dicere sufficiat, quòd si *amicus est alter ego*, Franciscus, ut dictum est, ad minus appareat alter quidam Christus esse videatur, atque ideo cum Christus Rex sit Martyrum, Franciscus veluti dilectum suum de suo martyrio maxime participem esse voluit; hoc enim amoris proprium est, ut inquit Alphonsus Cardinalis Palleotus dum ait: *Incredibilis virtus amoris est ut in amato vivat amans, & eadem quæ corporis, is, qui diligitur, passione afficiatur*. Christus ad Hebræis clavis & lancea in pedibus, manibus, & latere in cruce vulneratus fuit: atque ideo Franciscus tanquam fidelis & charus Christi

amicus in Monte Alvernia ab eodem clavis & lancea in manibus, pedibus, & lateris, quinque fuit vulneribus laucatus. Et quoddam potest esse illo dignius Martyrium? Quisquam reperiri poterit Francisco gloriosior Martyr? *Digne summi Regis clementia suis amatoribus ultra omnem affirmationem hominum condescendens, sine Crucis vexillum ipsius corpori deferendum impressit, ut qui mirando fuerat Crucis amore praeventus, mirando etiam fieret Crucis honore mirificus.* Liqueat igitur Franciscum non minus ac Joannem Passionis Jesu Christi calicem ebibisse.

24. Exti vagantem quendam propositionem hoc loco in medium adducere decrevi: vos illam, si placet, pio & sano modo intelligatis. Quando aliquem veluti magnam quendam Philosophum aut Theologum laudare volumus, dicere solemus: si Philosophia vel etiam Theologia amissa esset, eandem in tali vel tali v. g. in Augustino & Thoma Aquin. reinventuri essemus: & hoc sensu in praesenti hoc loquendi modo mihi liceat uti: si per impossibile Christi passio amitteretur, adeo ut ab omnium hominum memoria evanesceret, in nemine praeterquam in Sancto Francisco reinventi posset. Pro hujus autem propositionis fundamento sequens Sacrae Scripturae historia, opportune deserviet. Scyphus quem Joseph Vice-Rex Aegypti amissum esse noxix, in sacco Benjamin postea ab ejus dispensatore reinventum fuit: *Invenit scyphum in sacco Benjamin.* Cur scyphus & non aliud quidpiam potius invenitur? Cur in sacco Benjamin, non vero Ruben, Simeonis, Judae vel aliorum? Sanctus Ambrosius dicit, quod in hac actione *Resurgit mysteria divina*, ac proinde videamus, oblecto, an ad haec mysteria penetranda praevaleat possimus. Etenim per scyphum vel calicem passionis, dolores & Martyrii tormenta intelligi superius insinuavimus: sic enim Christus dicit, *potestis bibere calicem?* Et alibi iterum: *Transit a me calix iste.* Unde Rupertus Abbas Tutinensis ait: *Nomine Calicis passionem voluit significare Martyrii, qua & ipsum & illos decebat consummari.* At vero quod hinc hic calix vel scyphus passionis & Martyrii in solius Benjamin sacco deprehenditur? Ecce tibi nunc mysterium a Sancto Ambrosio insinuatam? Benjamin inter omnes Fratres minor erat, ut innuit Abulensis dicens: *Benjamin erat frater minor.* Unde cum dicit Spiritus sanctus: *Invenit scyphum in sacco Benjamin,* idem est, ac si dixisset: *in sacco fratris minoris.* Equis autem

est hic frater minor rudi & repetiario sacco vestitus, si non Franciscus? Inspicite sacco hunc, indubie enim ibidem deprehendatis scyphum & calicem passionis Christi, scilicet vulneta manuum, pedum, & lateris; ut proinde hinc applicari illud possit, quod Seraphicus Bonaventura hisce verbis scripsit: *Novus homo Franciscus novo & stupendo miraculo claruit, cum singulari privilegio retroactis saeculis non concessis insignitus apparuit, sacris videlicet signatibus decoratus & configuratus in corpore mortis hujus corpori crucifixi.*

25. Tandem tempus a nobis postulat, ut praesenti Discursui finale punctum imprimamus, idque per quatuor puncta, id est, sacra stigmata clavis, & lancea Seraphico impressa. Beatus Laurentius Justinianus ait: *Sicut gloriosum est militi ferre arma Regis, sic est & Christiano portare stigmata Christi.* Qualis igitur magno nostro Patriarchae gloria fuit, quod in suo corpore Crucifixi cicatrices, clavos & lanceam, velut instrumenta, vulnera autem tanquam effectus Martyrii sui portaverit? Atque ideo quamobrem adeo sollicitè corpus ejus absconditur, nec ab ullo unquam videri permittitur? Verum quidem est, thesaurus semper studiosissime recludi, nec saepe nec omnibus exhiberi, verum tamen si in casu raro & a personis eximius videri postulerent, id ipsum minime negatur, atque ideo quod corpus Seraphici Francisci, utpote thesaurus permaximus omniumque opulentissimus nunquam videri, ne quidem ab ipsismet potentissimis Magnatibus permittatur, res magna & mira haud immerito videtur. Nec credendum est id casualiter fieri, sed cum certi mysterii intentione & ordinatione divinae providentiae, cujus equidem causam indicare me posse spero: ubi historiam quandam non quidem a me lectam, sed ab aliis recensentibus audiram adhibuero. Audivi igitur, quod dum Princeps quidam filius Regis una cum quodam belli Duce magno sibi familiaritatis & amicitiae foedere allecto, nec minus magnanimo; cum victorioso exercitu suo bello reversus esset, atque Regis jussu utrique, una cum cunctis militibus coram Rege comparandum esset, ut singuli a Rege juxta cujuslibet qualitatem & receptorum vulnerum quantitatem & numerum justo praemio donarentur: Princeps Regis filius, dum videret praedictum belli Ducem utpote vulnera non tantum plura, sed etiam majoris con-

D. Bonav. apud Sur. ubi sup.

B. Laur. Just. de patient.

Sar. lib. 3. no vita eius de cur. sa. cur. Scig.

Gen. 44. 11.

D. Amb. lib. 4. de Joseph. Patriarc. c. 11.

siderationis in corpore suo habentem, excellentiori, præstantiori que præ se à Rege Patra afficiendum esse præmio, eundem enim ut se à cætorum militum numero subduceret, in eorumque lustro non compareret, rogavit; inconueniens esse existimans, subditum aliquem maioribus præ Principe afficiendum esse honoribus, cui Dux ille libenter acquiescens mox se subduxit, nec coram Rege apparuit, ut hac ratione Princeps, ut iustum erat, præ quoouis alio, maxime honoraretur.

26. Ecce tibi cœlestem Principem Christum Redemptorem nostrum ejusque familiarissimum amicum Franciscum, ambo præstantur & dimicant, unus in Monte Calvariæ, alter verò in Monte Alverno, ille à clavis & lancea vulnètur in manibus, pedibus & latere, hic quoque ab iisdem armis in iisdemque locis ciuentas recipit cicatrices. Dicite igitur fides & Auditores; præficiendo à merito, utrius ex ambobus vulnèra digniora & spectabiliora existimatis? num Christiani verò Francisci? haud dubiè vulnèra illa filii Dei *Fuerunt infiniti valoris*, non item Seraphici Francisci: Verumtamen videor mihi in vulnèribus S. Francisci videre nescio quid majoris præstantiæ, nam vulnèra Christi commixta fuerunt ex bono & malo, ex amore & odio: ex amore quidem *ex parte recipientis*, qui Christus fuit: Ex odio autem, *ex parte facientis*, qui fuit populus Hebræus. Vulnèra autem Seraphici Francisci talem ex bono & malo, amore & odio commixtionem minimè habuerunt, sed meta amoris vulnèra fuerunt, *tam ex parte passi*, qui fuit ipsemet magnus Pater, *quàm ex parte agentis*, qui fuit Christus in forma Seraphini. Id quod expressè confirmatur per doctrinam quandam allatam ab Egidio Columna in Quæstione, quâ

Egid. Col. sciscitatur: *Virum Ecclesia, in qua esset occisus in Quodl. Martyr, sicut fuit occisus Beatus Thomas, propter quolib. 2. talem sanguinis effusionem esset reconcilianda? Et respondet: Quod in effusione sanguinis duo sunt, scilicet actio & passio Martyris. Et tamen passio Martyris grata Deo sit & accepta, actio tamen agentis odiosa est & displicet Deo. Imò quod magis videtur esse per se, quòd actio persecutoris displiceat, quàm quòd passio Martyris placeat. Et ratio est: Quia actio persecutoris est displicens formaliter, quia est formaliter mala, passio Martyris est placens materialiter, in quantum Martyr bene uti-*

Idem ibi.

utur malo. Hæc porro doctrina etiam ad diffinitionem inter vulnèra Christi & D. Francisci demonstrandam seruire mihi posse videtur. Vulnèra etenim Salvatoris *respectu passi* amorosa fuerunt, quia ob nostram oronem illa recepit: odiosa autem fuerunt *respectu agentis*, utpote quæ ab Hebræorum odio suam habuerunt originem. Francisci autem vulnèra ex omni parte & respectu cuiuscumque fuerunt amorosa, sine ulla admixtione odii; Ageus enim, qui Christus, et merito amore ei illa impressit, passum autem, id est, Franciscum ex amore quoque eadem recepit. Unde vulnèra nostri Seraphici Martyris in hoc sensu tantum nescio quid majoris præstantiæ in se habere videntur, quàm vulnèra crucifixi Salvatoris: Atque ideo ad instar supra adducti principis dixisse videtur: Tamen tu vulnèra & mihi dilectissime Francisce non sint infiniti valoris, sicuti mea esse noscuntur, attamen juxta mundi apparentiam præstantiora esse videbuntur præmiis, quia dignitatem quandam in se continent tam respectu actionis, quàm passionis, & ideo forsitan per adorationem in majori reuerentia, & per venerationem in majori honore haberi poterunt, quàm mea infinitè dignificata: proinde acquiescas velim & Francisce, & in Ecclesia corpus tuum nequaquam in oculis hominum compareat, ut ita mea dumtaxat vulnèra videntes, debitum mihi divinæ adorationis præmium mihi soli cedant & deferant. Cum igitur Christus gloriosum Regis Martyrum titulum per vulnèra sibi comparat, credi pariter debet Seraphicum Patrem sacris Stigmatibus suis laureolam obtinuisse Martyrii. Hic finis est, cum enim corpus hujus Patriarchæ absconditum sit, ne ab hominum oculis unquam videatur, conveniat utique ut & lingua mea ab ulteriores sermone se subducat, quiescat, nec jam deinceps audiri se permittat.